

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Statvta D. Engilberti Archiepiscopi Coloniensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

- Contra Clericum, qui, occasione alicujus quæstionis, Clericum aliquem captivaverit.* 32
Contra Clericos, qui mutilant vel occidunt Cler. 33
De litigantibus super una Præbenda in aliqua Ecclesia Diocesis Colonienfis. 34
Ne aliquis Clericus sacrilegis seu excommunicatis aut usurariis assistat, vel eos defendat. 35
Ne Clerici, Capellani Nobilium excommunicatorum, cum ipsis dominis suis ultra mensem permaneant. 36
Contra eos, qui sententiam Excommunicationis damnabiliter vitpendunt. 37
Contra computrescentes in Excommunicatione ultra annum, quomodo procedendum. 38
Vt Prælati & qualibet Ecclesiastica persone ad observationem statutorum istorum fideliter teneantur. 39
Contra Clericos, in executionibus sententiarum remissos, & sententias ipsas modo debito non servantes. 40
Contra eos, qui in loco interdicto celebraverint. 41
Vt, percepto foresaculo, statim cessetur à Divinis, ne quis possit se per crassam ignorantiam excusare. 42
Vt hæc statuta ad personas Ecclesiasticas cujuscunque Ordinis extendantur. 43
Vt hæc statuta, ne aliquem latere possint, tam in Capitulis quam in aliis locis, sæpius publicentur. 44
Vt nomina sacrilegorum, posita in Registro, sæpius recitentur. 45

STATUTA
 D. ENGILBERTI
 ARCHIEPISCOPI
 COLONIENSIS.

In Nomine Domini, Amen.

ENGILBERTVS, Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacri Imperii per Italiam Archicancellarius. Quamvis ad manutenendam ac defendendam Immunitatem, & ad conservandum Ius & libertatem Ecclesiarum ipsarum & Ecclesiasticarum personarum, & eorum qui in sortem Domini sunt vocati, plurima tam Canonica quam Legalia edita sint Statuta, & diversæ etiam à diversis Nostris Prædecessoribus ac Majoribus super hoc Provisiones emanarint; tamen, quia excrecente malitia quorundam, zelum Dei non habentium, nova gravamina, exactiones & adventiones pravæ & detestabiles contra Ecclesiã Dei & Ecclesiasticas personas machinantium, ipsa Ecclesia per Statuta & provisiones hujusmodi, à suis oppressionibus, quas patitur à diversis, nullatenus sublevarur: Nos, considerantes, quod contra diversas & innumerabiles tribulationes & injurias, quas à nonnullis (qui nomen Domini in vacuum recipere non formidant, & solo nomi-

ne se gloriantur Christianos,) Ecclesiis & Ecclesiasticis personis frequenter, & maxime modernis temporibus, inferuntur, paucissimi, immo nulli etiam Ecclesiæ Devotorum se opponunt, licet ex debito omnes ad hoc sint obligati, & maxime locorum moderatores & Iudices seculares, qui ex Imperiali etiam Constitutione, ad ulciscendum Ecclesiarum & Ecclesiæ Ministrorum injurias in sacrilegos sunt adstricti, non expectato quod ab eis ultio injuriarum exposcatur; propter quod contingit, malos in malo plus animari, & Ecclesiam, cum non sit qui consoletur eam, sentire in rebus & personis multiplex detrimentum. Volentes itaque incursum malorum, se erigentium ex adverso contra Ecclesiam Dei & Ecclesiasticam libertatem, coërcitione, qua possumus, obviare; salvis & in suo robore duraturis Constitutionibus & Ordinationibus Prædecessorum Nostrorum, per quas Ecclesiis & Ecclesiasticis personis in suis Libertatibus est prospectum; quas nos innovamus & approbamus, & præcipimus per Nostram Civitatem & Diocesim inviolabiliter observari; salvis etiam Iuribus Prælatorum & Ecclesiarum consuetudinibus, licitis & honestis Electionibus, tam in Prælaturis quam aliis Beneficiis, correctionibus & Ordinationibus, ac aliis libertatibus hucusque in Ecclesiis habitis & servatis; quæ omnia & singula ipsis Ecclesiis & Ecclesiasticis personis confirmamus, & firma ac illibata volumus permanere: De communi consilio & assensu Capituli Nostræ & omnium Prælatorum & Ecclesiarum & Cleri Civitatis & Diocesis Colonienfis, & ad illorum sollicitam instantiam, ut Præsumptorum coërceatur audacia, & possint viri Ecclesiastici tuti inter improbos Divinis Obsequiis ferventius infundare;

I. *Contra eos, qui manus in Clericos vel Personas Ecclesiasticas injiciunt temere violentas.*

STatuimus, ut sacrilegi, qui, suadente diabolo, Dei timore postposito, manus injiciunt in Clericum vel alias personas Ecclesiasticas & Religiosas, temere violentas, & ex hoc incidunt in Excommunicationis sententiam Canonis jam prolata, per frequentem denunciationem & communionis denegationem, Reconciliationis gratiam quærere, & de offensa satisfacere compellantur: cum de injectione hujusmodi confiterit per facti evidentiam, vel publicam famam, vel aliam fidem, coram loci Ordinario faciendam per juramentum injuriam passi, si fuerit persona honesta & fide digna; vel per testes in loco, in quo sacrilegi domicilium habuerint, & in quo sacrilegium committitur: si committens, dominus loci fuerit, cessetur à Divinis; & ipsi sacrilegi per omnes Ecclesias Conventuales & Parochiales ac Capellas Civitatis Colonienfis (si injuria

Excommunicati qui quomodo ad satisfactionem compellendi.

in Civitate committatur) singulis diebus Dominicis & Festivis excommunicati publice & nominatim, si eorum nomina sciri poterunt, alioqui in genere, nuncientur. Si injuria extra Civitatem committatur, similiter denuncientur per omnes Ecclesias, Conventuales, Parochiales, ac Capellas Decanatus illius, vel etiam Archidiaconatus, in quo hoc contingit. Ita tamen, quod nihilominus ad denunciationem eorundem, pro ipso forefacto ubicunque commisso, & intra Civitatem & extra, ultra procedatur per loci Ordinarium, prout hoc visum fuerit expedire. Si vero dicti sacrilegi, per mensem, hujusmodi denunciationem sustinerint, minime satisfacientes, ex tunc singulis diebus Dominicis & Festivis, campanis pulsatis & candelis extinctis, per Ecclesias Conventuales, Parochiales & Capellas, ut proxime dictum est, denuncientur excommunicati, & ab omnibus arctius evitandi, donec læso, Nobis, & Ecclesiæ, satisfecerint competenter & evidenter, & Autoritate Apostolica Absolutionis Beneficium consequantur.

Quod si per dimidium annum in Excommunicatione perstiterint, hujusmodi Denunciationibus vilipensis, si Laici Nobiles fuerint hujusmodi sacrilegium committentes, Terra eorum & Districtus, si eos habuerint, ipso facto Ecclesiastico suppositi sunt Interdicto: quod nullatenus relaxetur, nisi de commisso fuerit legitime satisfactum. Si autem fuerint alii quam Nobiles, domini Terræ, in quorum Districtibus manent, ex tunc moneantur per loci Ordinarium, ut dictos sacrilegos compellant per Bonorum, quæ in suis habent districtibus, subtractionem, vel quemcunque alium modum, ut ipsi sacrilegi satisfaciant, & Absolutionis Beneficium requirant. Et, si ipsi domini in hoc negligentes fuerint, ex tunc per Locum Ordinarium excommunicentur: quod si sustinerint animo indurato usque ad annum, ex tunc Terra eorum Ecclesiastico sit supposita interdicto. Salyis pœnis contra delinquentes hujusmodi & participantes constitutis; ad quas procedant nihilominus, prout hoc visum fuerit expedire.

II. *Contra incendiarios & effractores Ecclesiarum & Monasteriorum, & Bonorum Ecclesiasticorum.*

Contra incendiarios autem & effractores Ecclesiarum & Monasteriorum, cum ipso facto sint excommunicati, eodem modo procedi statuimus & mandamus; adjicientes, ut, si habuerint terram vel districtum, illa, post tres menses à tempore perpetrati criminis, Ecclesiastico supposita sint interdicto. Cum autem incendiarii aliarum rerum & Bonorum Ecclesiarum & Monasteriorum, sint, tanquam sacrilegi, excommunicandi: statuimus, ut tales moneantur nominatim (si eorum nomina

sciri potuerint, alioqui in genere,) per Ordinarium loci, in quo committi contingit hujusmodi forefactum, ut intra septem dies à die monitionis satisfaciant: alioqui idem Ordinarius ex tunc sine dilatione ipsos excommunicet, & excommunicatos denunciaret, & faciat denunciari in locis ubi hoc visum fuerit expedire; ita quod, nisi intra quindenam à tempore excommunicationis & denunciationis satisfecerint, ex tunc singulis diebus Dominicis & Festivis, campanis pulsatis & candelis extinctis, per omnes Ecclesias Conventuales, Parochiales & Capellas Civitatis (si in Civitate contingit) seu Decanatus vel Archidiaconatus illius loci, excommunicati publice nuncientur; sicut de incendiariis Ecclesiarum est præmissum. Et, si per sex menses in Excommunicatione contumaciter perstiterint, si habent Districtus, illi sint ex tunc interdicti: aliorum autem, districtus non habentium; domini moneantur; & procedatur sicut superius de injectoribus manuum continetur.

Quindenam
pro 15
dieb.

III. *Contra violatores immunitatum & dotum Ecclesiarum.*

Statuimus item de his, qui violant Ecclesiarum immunitates seu Dotes, ut violatores hujusmodi, videlicet qui hominem de immunitate seu dote extraxerint, vel aliam rem abstulerint, vel modo alio eam præsumpserint violare, quos tanquam sacrilegos in his scriptis excommunicamus, simili modo quo diximus de incendiariis Bonorum Ecclesiarum, publice excommunicati denuncientur. Et, si plures fuerint, vel iudex secularis sit, qui hujusmodi violentiam fecerint, locus in quo tales domicilium habuerint, sit ipso facto interdictus: & in loco, ubi immunitas læsa est, cessetur à Divinis.

IV. *Contra raptores & invasores Bonorum Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum.*

Atque ad reprimendum importunam præsumptionem raptorum, prædonum & invasorum Bonorum ac rerum Ecclesiarum, Monasteriorum, & Ecclesiasticarum personarum: statuimus, ut quilibet locus seu Parochia Nostræ Civitatis vel Diœcesis, ad quem vel ad quam ipsi raptores, prædones & invasores pervenerint, seu præda, spoliū vel rapina deducta fuerint, vel ubi prædæ ipsius emptor fuerit, ipso facto sit Ecclesiastico suppositus Interdicto: & quamdiu ibi fuerit, cessetur penitus à Divinis. Et, si per triduum ibi steterint, licet ex tunc recesserint, vel ad alia loca se transfulerint, vel præda seu spoliū * alias deductum fuerit, nihilominus Parochia seu locus, in quo triduo manserint, vel ubi præda consumpta fuerit, maneat per duos menses in-

* alias

Forefactum, pro maleficio sumitur. Excommunicatos denunciandi quis olim m. Aus.

terdictus, nisi medio tempore fuerit satisfactum. Prædones autem, raptores & inuales hujusmodi, & eorum receptatores ac adjuutores, nec non & prædarum emptores, per Ordinarium moneantur nominatim, si eorum nomina sciri poterunt, alioqui in genere, ut, intra triduum post monitionem, ipsam prædam, spoliū vel rapinam restituant, & condigne satisfaciant: alioqui, tanquam sacrilegi, sententiam excommunicationis, quam nunc ferimus in his scriptis, ex tunc incurrant ipso facto, & excommunicati per locorum Ordinarios & eorum Plebanos nuncientur. In qua Excommunicatione si, satisfactione neglecta, duraverint per quindenam, ex tunc per omnes Ecclesias Conventuales & Parochiales Decanatus illius in quo rapina committitur, & ubi ipsi sacrilegi domicilium habent, vel etiam (si opus fuerit) Civitatis & aliorum locorum campanis pulsatis & candelis extinctis, usque ad satisfactionem condignam nuncientur excommunicati singulis diebus Dominicis & Festivis. Quod si per dimidium annum in Excommunicatione contumaciter persistierint, ex tunc subiaceant pœnis, expressis superius contra eos qui manus in Clericos injiciunt violentas: & secundum hoc, ut ibi diximus, procedatur.

Cap. I.

V. *Contra detentores seu subtractores decimarum.*

Decima ad quid instituta.

Item, cum sacrilegi censeantur, qui injuriose subtrahunt vel auferunt tributa egentium animarum, videlicet Decimas, ad hoc à Domino instituta ut sint cibus in domo Dei, & eas Ecclesiis, quibus debentur, non persolvunt, surreptores multorum Bonorum, quæ ex justa solutione Decimarum solent, Domino largiente, omnibus evenire, & incitatores sterilitatis, pestilentiae, tempestatis, & aliorum malorum, quæ frequenter eveniunt ex subtractione earundem: Statuimus, ut hujusmodi sacrilegi, ac detentores & raptores decimarum tam Novallium quam aliarum, (quos Nos in his scriptis excommunicamus) per omnes Ecclesias Parochiales Nostræ Civitatis & Diocesis, per totum circulum cujuslibet anni, quolibet mense, uno die Dominico vel Festivo, campanis pulsatis & candelis extinctis, excommunicati publice & * districtè per rectores Ecclesiarum nuncientur, & nihilominus ad ulteriora procedatur per loci Ordinarium, si visum fuerit expedire.

Decima in novallis.

* distinctè per Proviosores Ecclesiarum

Curtis, pro choræ.

VI. *Contra Nobiles, in expeditionibus damna personis Ecclesiasticis, in Curtibus earum, inferentes.*

Grangis, id est, finibus, seu terminis à voce Testonica

Statuimus item, quod, quicumque Nobiles vel alii, ad prælia vel ad alias Expeditiones processuri, jacuerint in Grangis, Curtibus seu Possessionibus vel Bonis Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum Personarum, vel Monachorum

cujuscunque Ordinis, aut fecerint ibidem damna vel rapinas, nisi intra mensem post monitionem, à Capitulo, & Prioribus Colonienfibus, qui præsentibus fuerint, faciendam, de damnis, rapinis & injuriis irrogatis, satisfaciant lassis & damnum passis, ipso facto sint excommunicati excommunicatione, quam in ipsos ferimus in his scriptis: & excommunicati publice usque ad satisfactionem condignam, ubi & quando expedire videbitur, nuncientur; & ulterius crescente contumacia, contra eos procedatur, sicut contra Bonorum Ecclesiarum inuales superius est expressum.

Grenzen (ut videtur) finitum.

VII. *Contra illos, qui se de Bonis Clericorum, sive in vita sive in morte, intromittunt.*

Statuimus item, ut nullus Laicus, cujuscunque dignitatis vel conditionis existat, de Bonis Clericorum, sive in vita sive in morte, se intromittat: sed quilibet Clericus de Bonis suis, sicut in vita ita & in morte, testamentum suum faciendi, & de rebus suis disponendi per se vel per alios quibus hoc commiserit, liberam habeat facultatem. Et illos, qui contra hoc statutum de Bonis & rebus Clericorum decedentium, ausu sacrilego se ingesserint, nisi sint ipsorum Clericorum manifideles, seu ultimarum Executores voluntatum, ex nunc sententia Excommunicationis innodamus. Et per locorum Ordinarios, præcipimus, excommunicatos publice nunciari, donec ablata restituerint, & aliàs satisfecerint competenter. In qua excommunicatione si per mensem persistierint, ex tunc contra eos, tanquam inuales Bonorum Ecclesiarum, procedatur.

VIII. *Vt Bona Clericorum transeant sine telonio libera & absoluta.*

Statuimus etiam, ut Bona Ecclesiarum & Ecclesiasticarum Personarum Civitatis & Diocesis Colonienfensis, sint & maneat in omni loco, tam in Civitate quam extra, & transeant, tam in Terris quam in Aquis, absque telonio & qualibet exactione, & sine omni impedimento, libera & penitus absoluta. Si qui vero contra hoc venire præsumperint, contra ipsos, tanquam contra inuales & raptores Bonorum Ecclesiarum, de quibus supradictum est, procedatur.

IX. *Ne Clerici vel Religiosi trahantur ad iudicium seculare.*

Item, cum Clerici vel Religiosi coram iudicio seculari non debeant in causam trahi, suo vel Ecclesiæ vel alicujus alterius nomine, nec à Laicis contra eos sententia dictari; hoc fieri, sub interminatione Excommunicationis (quam

*Pœna
Laici, tra-
henti Cleri-
cum
ad forum
seculare.*

(quam ferimus in his scriptis) firmiter prohibemus: statuentes, ut, si Laicus Clericum vel Religiosum ad Forum traxerit seculare, idem Laicus omnino cadat à causa; & nihilominus per Ordinarium ipsius excommunicatus denunciatur publice usque ad satisfactionem condignam.

Præterea Iudex secularis & Scabini loci, in quo contingit hoc, per Ordinarium ipsius loci moneantur, ut de tali se causa nullatenus intromittant; penitus desistendo & revocando intra triduum, si in aliquo, occasione huiusmodi, in præiudicium ipsius Clerici, vel Religiosi est processum. Alioqui ipsi Iudices & Scabini per eundem Ordinarium sine dilatione qualibet excommunicentur, & excommunicati publice usque ad satisfactionem condignam nunciatur. In qua excommunicatione si per quindenam perduraverint, locus ille sit ex tunc Ecclesiastico suppositus interdicto: quod non relaxetur, nisi prius sufficienter sit satisfactum passo injuriam, ac Nobis, & Ecclesiæ. Et iudicatum, si quod contra ipsum Clericum & Religiosum est factum, & si quid aliud subsecutum est, sit penitus revocatum.

X. Contra Clericos, qui personas Ecclesiasticas, ratione Bonorum suorum, vocant ad iudicium seculare.

*Pœna
Clerici.*

SI vero Clericus Clericum in foro seculari, suo vel Ecclesiæ vel alterius cuiuscunque nomine, in causam traxerit, causam amittat. Et, si monitus ab Ordinario, in continenti non desiterit, ac intra septem dies non satisfecerit in causam tracto, Nobis, & Ecclesiæ competenter; ab Officio vel Beneficio sit suspensus ipso facto, donec satisfecerit competenter. Et, si, in suspensione huiusmodi durante, se ingesserit Beneficio vel Officio, ab eodem Ordinario excommunicetur, & excommunicatus publice nunciatur. Et, si in huiusmodi contumacia & excommunicatione per tres septimanas permanerit, ex tunc Beneficio, si quod habet, cum cura vel sine cura, ipso facto sit privatus, & ad idem Beneficium nihilominus inhabilis ad rehabendum existat; si vero Beneficium aliquod non habuerit, sit inhabilis ad habendum. Contra Iudicem vero & Scabinos, qui se de huiusmodi iudicio vel causa intromiserint, procedatur, sicut superius in proximo Capitulo est expressum.

XI. Contra eos, qui Clericos, occasione quacunque, ad forum seculare traxerint.

Item damnamus & sub interminatione Anathematis prohibemus detestabile statutum, immo errorem, à quibusdam Laicis contra libertatem Ecclesiasticam introductum; videlicet ut, si Laicus causam habet contra

Clericum, vel Ecclesiam Conventualem seu Monasterium, seu quancunque aliam domum Religiosam, idemque Clericus vel Ecclesia possessiones vel alia Bona habet in districtu Iudicis secularis, Laicus ipse vel Iudex compellit Clericum vel Ecclesiam coram seculari Iudicio litigare ratione possessionum vel Bonorum eorundem; & ipse Iudex secularis diem assignat Clerico vel Ecclesiæ ad litigandum coram eo; ad quem si non venerit, sicut nec tenetur, vel, veniens, coram eo noluerit litigare, bonis suis privat eundem, plurimas alias abusiones in his & consimilibus committendo: Statuimus, in hoc casu idem tam contra actorem, quam iudicem & Scabinos, observari, quod diximus de Clerico Clericum trahente ad iudicium seculare. & iudicibus ipsis & Scabinis, huiusmodi factum non revocantibus, & aliis non satisfaciendis competenter intra biduum post monitionem ab Ordinario faciendam; locus, ubi hoc contingit, Ecclesiastico sit suppositus Interdicto. Quo durante per Quindenam, Superior sive Dominus illius Iudicis & Scabinorum, moneatur per Ordinarium, ut tale forefactum procuret revocari, & faciat intra septem dies post ipsam monitionem emendari. Alioqui contra ipsum Superiorem sive Dominum procedatur, prout in statuto contra injectores manuum in Clericos, de Nobilibus & Dominis est expressum.

XII. Ut similiter contra occupantes & arrestantes Bona Ecclesiarum procedatur.

ET eodem modo, statuimus, contra occupantes seu seculari iudicio arrestantes Bona Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum personarum sive Religiosarum, procedi, & idem observari.

*In statut.
Henrici,
statu. 14.
Arrestare,
sonat quibusdam,
quasi ar-
repto sine
sine fa-
cere.*

XIII. Ut Iudices Ecclesiastici & Prælati Ecclesiarum, Laicis, contra Clericos causam habentibus, Iustitiam faciant expeditam.

NE vero Laici occasionem habeant de defectu Iustitiæ contra Clericos querulandi; statuimus, sub poena Excommunicationis firmiter præcipientes, ut Prælati seu Ordinarii Clericorum & Ecclesiarum, Laicis, contra ipsos Clericos vel Ecclesias causam habentibus, faciant (cum requisiti fuerint) secundum consuetudinem Capitulorum, si fuerit in Ecclesia Collegiata; & aliis de Clericis non existentibus de Collegio, secundum Ius scriptum vel consuetudinarium, Iustitiam expeditam.

XIV. Contra impedientes & turbantes celebrationes sanctarum Synodorum.

Statuimus etiam, ut Prælati & Ordinarii Iudices Nostræ Civitatis & Diocesis, in

*Synodi
Prælati-
rum.*

terminis eorum Iurisdictioni subjectis, Synodum suam (qui ad hoc tenentur) observent per se vel per alios congruis temporibus, ab ipsis Prælati, prout expedire viderint, præfigendis; & quæ corrigenda vel reformanda occurrunt, corrigant & reforment: & omnes in Ecclesia illa & Parochia, in qua Synodus celebranda fuerit, quandocumque eis fuerit denunciata, ad Ecclesiam & Synodum veniant obedienter, & Iura Synodalia observent reverenter; non obstante aliqua occasione vel consuetudine contraria; quam corruptelam reputamus, & penitus reprobamus. Soli tamen Nobiles excipiantur, qui ad Nostram Synodum noscuntur specialiter pertinere. Si qui vero Laicorum contra hoc venire præsumperint, & in hoc, mandato ipsius Prælati five Ordinarii non obediverint, sententiam excommunicationis (quam in his scriptis in ipsos ferimus) ipso facto vel omissione incurrant, & excommunicati singulis diebus Dominicis & Festivis per Plebanos eorum & alios, prout hoc Prælati ipsi expedire videbitur, usque ad satisfactionem condignam, publice nuncientur. Si vero multitudo Parochiæ fuerit in causa seu in culpa, locus ille, in quo Synodum vel Iura Synodalia impediri contingit, sit, ipso facto, Ecclesiastico suppositus Interdicto: quod non relaxetur, nisi de hoc satisfactum fuerit competenter. Nobilibus vero, ne huiusmodi Synodos vel Iura Synodalia impediunt, sub pena Excommunicationis lætæ sententiæ firmiter prohibemus.

*Nobiles
Synodo E-
piscopali
subjecti.*

XV. Ut Prælati Iurisdictione sua libere utantur, in terminis, eorum Iurisdictioni subjectis.

Ed, ne delicta seu commissa subditorum maneant impunita, & ex hoc tribuatur audacia delinquendi; statuimus, ut Prælati, in terminis, eorum Iurisdictioni subjectis, sua Iurisdictione libere utantur, tam in Correctione, quam in Iudicio & Animadversione, ac aliis, quæ ad hoc videbuntur expedire; nec in his alter ab altero impediatur, sed juvetur. Et, si aliquæ sententiæ à Prælati in suum subditum propter ipsius excessus prolatae fuerint, illæ sententiæ ab aliis Prælati inviolabiliter usque ad satisfactionem condignam observentur, & etiam executioni, si opus fuerit, demandentur.

XVI. Ut Iudices Ecclesiastici fraudem in iudiciis suis non committant.

Item statuimus, ut iudices Ecclesiastici, in iudiciis five causis, Officium suum (solum Deum & iustitiam præ oculis habentes) fideliter exequantur: & si scienter per gratiam vel per sordes aliquam partium in causis contra iustitiam læserint, præter poenas, à jure statutas (quibus subjaceant,) ipso facto incurrant

sententiam excommunicationis, à Nobis latam in his scriptis; & nihilominus per Superiorem contra eos, si opus fuerit, ad graviora procedatur.

XVII. Ne iudices Ecclesiastici se de causis, ad forum seculare spectantibus, intromittant.

Statuimus & hoc, ut de causis, ad forum seculare spectantibus, Iudices Ecclesiastici se nullatenus intromittant; sed, quam cito inter litigantes de hoc exceptum fuerit coram ipsis Iudicibus Ecclesiasticis; & ostensum, sicut de jure fuerit faciendum, causam ad Iudicem secularem remittere non postponant.

XVIII. Contra impediētes Ecclesiasticorum Iudicum iurisdictionem, & executionem sententiarum.

NE vero Iurisdictionem Iudicum Ecclesiasticorum, five Ordinarii fuerint five delegati, à secularibus Iudicibus vel personis impediri, & ex hoc (sicut à pluribus intentatur) dissolvi contingat nervum Ecclesiasticæ disciplinæ: statuimus, ut nullus secularium, five Nobilibus fuerit, five alter qualiscumque, Ecclesiasticorum Iudicum iurisdictionem in citationibus, monitionibus, denunciationibus, executionibus ac aliis modis, quibus Iurisdictione Ecclesiastica exercetur, per se vel per alium impediatur aliquatenus vel retardet; & qui contra hoc ausu temerario venire præsumperit, & monitus ab Ordinario vel Delegato, intra septem dies à tempore monitionis factæ non destiterit omnino, nec revocaverit; si quid in præjudicium præmissorum attentaverit, sententiam Excommunicationis (quam in his scriptis ferimus in huiusmodi præsumptores) incurrat ipso facto. Quam Excommunicationem si per quindecim sequentes dies contumaciter sustinuerit, ex tunc, si Nobilis aut Dominus est, terra ipsius & districtus, si quem habet, sit, ipso facto, Ecclesiastico suppositus Interdicto: & nihilominus in loco, ubi, faciens impedimentum prædictum vel procurans, domicilium habuerit, cessetur à Divinis, quousque impedimentum sit revocatum, & alias legitime satisfactum.

XIX. Contra eos, qui Clericos, non sine violenta manuum injectione, capiunt & detinent.

Quia vero in tantam vesaniam plerumque prorumpit quorundam perversitas perverlorum, ut ausu sacrilego Clericos & Ecclesiasticas personas, non sine violenta manuum injectione, damnabiliter capere, & captivos execrabiliter detinere, non formident: statuimus, ut Clericorum captivatores, quicumque fuerint aut cujuscumque dignitatis aut conditionis,

tionis, cum omnibus consilium, auxilium, o-
pem vel operam adhibentibus, per omnes Ec-
clesias Conventuales, Parochiales, & Capel-
las Civitatis & Diocesis Colonienfis, (cum,
ipso facto, Excommunicatione Canonis sint
ligati) excommunicati nominatim, si eorum
nomina sciri poterunt, alioqui in genere, pu-
blicè denunciarentur, donec captivus sit libera-
tus, & de forefacto, fuerit læso, Nobis, & Ec-
clesiæ, satisfactum. Et, si intra octo dies post
hujusmodi denunciationem captivus non fue-
rit liberatus, ex tunc iidem captivatores cum
adhibentibus consilium, auxilium, opem vel
operam, ut prædictum est, nominatim, quo-
rum nomina sciri potuerint, alioqui in gene-
re, singulis diebus Dominicis & Festivis, cam-
panis pulsatis & candelis extinctis, per easdem
Ecclesias & Capellas excommunicati solem-
niter & publicè nuncientur. Idemque obser-
vetur, si, captivo liberato, non fuerit læso,
Nobis, & Ecclesiæ, intra mensem satisfactum.
Et nihilominus evitentur, donec per autorita-
tem Apostolicam absolvantur.

XX. *Processus forma contra eosdem.*

Statuimus etiam, quod in omni loco, vide-
licet Civitate, oppido, castro seu munitio-
ne, vel villa, vel alio quocunque nomine vo-
cetur, ubi Clericus captivus fuerit adductus,
receptus, vel detentus, eodem die cum illuc
deductus, receptus vel detentus fuerit, &
quam diu ibidem extiterit, cessetur penitus
à Divinis, & sit ipse locus, ipso facto, Ecce-
siastico suppositus interdicto. Et, si per tri-
duum ibidem manserit captivus, nec fuerit li-
beratus, locus ipse, quamvis postmodum ca-
ptivus de eodem fuerit deductus, nihilominus
maneat interdictus, donec captivus liberetur,
& modo præmissis fuerit satisfactum. Vt sic
tam Nobiles quam magnates, ac etiam popu-
lares cum plebe, contra malefactores & sacri-
legos hujusmodi, ex Divinorum carentia pro-
vocati, consurgant, ad liberationem illius, qui
ausu sacrilego captivus detinetur, auxilium
præstituri.

XXI. *Si, propter captivitatem Clerici,
locus aliquis per mensem manserit
interdictus.*

Item, si propter captivitatem vel detentio-
nem Clerici captivi, locus, ubi detinetur,
vel ubi captivus habet domicilium, per men-
sem unum manserit interdictus, ita quod Cle-
ricus liberatus non fuerit, nec aliàs satisfac-
tum; ex tunc interdictum ipsum, ad totum
Decanatum, in quo locus ille consistit, exten-
datur, & sit ipse Decanatus totus interdictus.

XXII. *Si Decanatus per quindenam
maneat interdictus.*

ET, si hujusmodi interdicto durante per
quindenam, Clericus captivus non fuerit
liberatus, ex tunc, si Nobilis fuerit vel potens,
vel alius quicunque, habens terram, jurisdic-
tionem vel districtum, qui Clericum captiva-
vit vel detinet; terra & districtus ejus, ubi-
cunque fuerit, Ecclesiastico subjaceant interdicto.
Et idem interdictum, eademque pœna obser-
vetur, si Dominus aut Nobilis, aut alius qui-
cunque, in cujus districtu vel jurisdictione ca-
ptivus vel detinens Clericum, quamvis ab alio
captivatus, habuerit domicilium vel recep-
taculum, monitus ab Ordinario loci, intra
quindenam à die monitionis factæ, ipsum
Clericum non procuraverit liberari.

XXIII. *Si, captivantes Clericum, per
duos menses excommunicati fuerint.*

SED &, postquam captivans Clericum, vel
detinens captivatum, per duos menses in
Excommunicatione perstiterit, Clerico non
liberato; omnis locus, ad quem captivans vel
detinens pervenerit, vel qua transferit, ibidem
comedendo vel bibendo, sit per continuum
sequens triduum interdictus. Sic & per se-
ptem sequentes dies sit interdictus, ubi ipsum
contigerit pernoctare.

XXIV. *Ne filii vel filia Clericos capti-
vantium, & per annum excommuni-
catorum, ad Ordines vel ad Beneficia
Ecclesiastica admittantur.*

Porro, si captivans Clericum vel Religio-
sum vel detinens, ac sacrilegus, hujusmo-
di pœnis supradictis vilipensis, congrua satis-
factione neglecta, per annum unum in Ex-
communicatione hujusmodi perdurare animo
præsumperit indurato sive obstinato; statui-
mus, ut nulli de filiis & filiabus, fratribus &
sororibus, seu filiis vel filiabus fratrum vel so-
rorum, usque ad tertium gradum inclusive in
linea descendenti & collateralis, & illi etiam
qui ad hujusmodi captivitatem opem vel ope-
ram impenderint, vel captivum Clericum in
suis domiciliis detinuerint, ad Ordines seu
Beneficia, aut etiam Prælaturas, admittan-
tur; cum ex delicto parentum, ipso facto
reddantur inhabiles ad hujusmodi consequen-
da: sub pœna Excommunicationis lætæ sen-
tentia statuentes, & mandantes Examinato-
ribus Clericorum, Capitulis, Patronis &
Archidiaconis ac Prælati, ut nullum ex tali-
bus ad Ordines admittant; Capitula nullum
ex eis ad Præbendam eligant, Patroni nullum
ex eis præsentent; Archidiaconi ac Prælati ta-
les non investiant ullo modo: alioqui Capi-
tula,

tula, Patroni, & Archidiaconi ac Prælati, ipso facto, Ius suum amittant ea vice, & ad proximum Superiorem devolvatur. Examinatores vero & Archidiaconi, aliquem ex talibus scienter ad Ordines vel beneficia admittentes, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Item de filiabus, fororibus, & filiabus fororum & filiarum prædictarum, usque ad gradum prædictum, statuimus observandum, ut in Claustis vel Cœnobiis cujuscunque Ordinis nullatenus admittantur.

Idem etiam, quoad exclusionem hujusmodi, in filiis, filiabus, nepotibus & neptibus eorum, qui Ecclesias vel Monasteria incendierint, si per annum in excommunicatione, neglecta satisfactione, persistierint contumaciter, contra tales statuimus observandum.

XXV. Ut feuda Ecclesiastica ab his, qui per annum contumaciter excommunicationem sustinuerint, ad Ecclesias revertantur.

Feuda etiam, si qua prædicti sacrilegi ab Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis tenuerint, post lapsum anni, per quem excommunicationem sustinuerunt, ad Ecclesias & personas Ecclesiasticas libere revertantur; ita ut, si ipsi sacrilegi ultra se de hujusmodi feudis ingesserint, contra eos, tanquam invasores Bonorum Ecclesiæ, procedatur.

XXVI. Mitigationes, pro fratribus & sororibus ac aliis personis factæ; si se voluerint intra annum Canonice expurgare.

Volentes nihilominus, ut fratres & sorores, filii & filię fratrum & fororum, & alii, in linea collateralis gradus supradicti, qui sacrilegis & excommunicatis hujusmodi in suis maleficiis non assistunt nec adstiterunt, & ad ipsa maleficia opem vel operam aut favorem non impenderunt nec impendunt, sine culpa eorum aut sine causa non graventur ex maleficiis aliorum: statuimus, ut iidem fratres & sorores, filii & filię fratrum & fororum, & aliæ personæ linæ collateralis, pœnis supradictis, quoad exclusionem ab Ordinibus & Beneficiis & Prælaturis, hujusmodi non subjaceant, nec adstringantur eisdem, si intra eundem annum coram Nobis aut Capitulo & * Prioribus Colonienfibus, se Canonice expurgaverint, quilibet quarta manu, quod prædictis sacrilegis in hujusmodi maleficiis consilio vel auxilio, ope vel opera, non adstiterint, & juramento corporali firmaverint quod eis ulterius non adstabant.

* Prælatiis

XXVII. Si Clericum in alia Diœcesi capi, vel, in ista captum, ad aliam Diœcesin deduci contingat.

Statuimus item, si Clericum Colonienfem Civitatis aut Diœcesis in alia Diœcesi capi contingat, vel, in Nostra Civitate aut Diœcesi captum, ad aliam Diœcesin deduci vel transferri; quod per Capitulum & Priores Colonienfes, & alia Capitula, ad liberationem captivi, & ad procedendum contra sacrilegum illius Diœcesis qui in hoc culpabilis fuerit, apud loci Diœcesanum affectuose laboretur, prout visum fuerit expedire.

XXVIII. Contra occisores & mutilatores Clericorum.

De occisores & mutilatoribus Clericorum, & Clericos in captivitate usque ad mortem detinentibus, seu alios enormiter lædentibus; statuimus, ut per omnes Ecclesias Conventuales, Parochiales & Capellas Civitatis & Diœcesis Colonienfis, ipsi occisores & mutilatores, & omnes opem & operam seu consilium ad hoc adhibentes, singulis diebus Dominicis & Festivis, campanis pullatis & candelis extinctis, nominatim, quorum nomina sciuntur, alioqui in genere, excommunicati denuncientur, ab omnibus arctius evitandi, donec sufficienter satisfecerint, & à Sede Apostolica redierint absoluti.

Præterea, locus omnis, ad quem venerint, sit interdictus, quam diu ibi fuerint; & per sequens triduum, si ibi biberint vel comederint; & per septem sequentes dies, ubi eos pernoctare contigerit. Cæterum, si Nobiles fuerint, vel alii, terram & jurisdictionem vel districtum habentes, & intra tres menses à tempore perpetrati sceleris, ad arbitrium Nostrum aut Capituli & Priorum Colonienfium, non satisfecerint; terra eorum & districtus ex tunc sit ipso facto Ecclesiastico suppositus interdictus; & Feuda seu Officia vel * possessiones, si quas habent ab Ecclesiis & Ecclesiasticis personis, amittant, & ad Ecclesias, à quibus ea habuerint, revertantur; ita quod ipsorum sacrilegorum hæredes ad Feuda hujusmodi, vel ad aliqua alia ab Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis descendencia, nunquam in perpetuum admittantur. De quibus, si ultra se ingesserint, contra eos procedatur tanquam contra bonorum Ecclesiarum invasores, prout superius est expressum. Et hoc etiam in aliis personis, quæ non sunt Nobiles, Feuda habentibus, volumus observari.

Præterea, si domini terræ, in quorum districtibus manent vel domicilium habent, vel ubi tam enorme scelus commissum extiterit, tam nefarios, sacrilegos, & nefandos, in suis districtibus sustinuerint, & contra eos ad bonorum

* possessiones

Cap. 21.

norum privationem, & proscriptionem de terra, non processerint; contra ipsos dominos, tanquam contra consentientes malo hujusmodi, monitione præmissa, procedatur.

XXIX. Contra occisores Clericorum, per annum in excommunicatione existentes.

SI autem intra annum Absolutionem à Sede Apostolica impetrare, & alias congruè satisfacere, neglexerint; statuimus, ut ex tunc nullus filiorum aut nepotum, eorundem sacrilegorum, ad Ordines vel ad beneficium Ecclesiasticum vel dignitatem, usque ad quartum gradum, admittatur; & idem fiat de filiabus & neptibus eorundem; & si qui eos vel eas admiserint, incurrant pœnas, quæ superius de filiis & nepotibus Clericos captivantium sunt expressæ.

XXX. Contra eos, qui minas intulerint personis Ecclesiasticis de corpore vel de rebus.

Volentes item malo, antequam eveniat, quantum possumus, obviare: statuimus, ut, si quis Ecclesiasticæ personæ minas intulerit de corpore vel de rebus, & monitus à Iudice ordinario, ipsam personam Ecclesiasticam non asscuraverit, a tempore monitionis intra septem dies; ab ipso Ordinario ex tunc excommunicetur, & excommunicatus publicè nunciatur, donec asscuret ipsam personam Ecclesiasticam, & de ea coram suo Iudice accipiat rationem.

XXXI. Contra eos Clericos, qui sacrilegium in Clericos committere non verentur.

Cum verò magnum sit scandalum, & plerisque Laicis (qui alioqui Clericis sunt infesti) similia committendi existat quamplurimum incentivum, quod Clerici in Clericos sacrilegium committere non verentur; statuimus, ut Clericus vel Canonicus, injiciens manus violentas in Clericum, vel Ecclesiam suam vel aliam aut Ecclesiasticam personam spolians, vel violentiam in immunitate committens, vel bona eorum seculari iudicio occupans, vel, ad aliquod horum, consilium seu auxilium vel operam dans; pro hujusmodi injectione in continenti per omnes Ecclesias & Capellas Civitatis & Diocesis excommunicatus nunciatur; & cum de aliis constiterit per evidentiam vel famam publicam, vel juramentum injuriam vel damnum passus si fuerit persona fide digna, vel per fidem Testium, summarie faciendam, per Ordinarium moneatur, ut, intra septem dies à tempore monitionis factæ, de forefacto perpetrato satisfaciatur cont-

petentè. Alioqui à Nobis excommunicatus excommunicatione quam ferimus in his scriptis, ex tunc per omnes Ecclesias, ut supra dictum est, publicè nunciatur.

Quod si intra quindecim dies non satisfecerit, ex tunc denunciatur, campanis pulsatis & candelis extinctis, singulis diebus Dominicis & Festivis excommunicatus. Quod si per annum in hujusmodi excommunicatione persistit, ex tunc omnibus beneficiis Ecclesiasticis, si qua habuerit, ipso facto sit privatus. Et illi, ad quos spectat ipsorum beneficiorum collatio, ea conferant intra mensem. Alioqui per Superiorem ex tunc conferantur. Et nihilominus sit inhabilis ad aliqua alia conferenda.

XXXII. Contra Clericum, qui, occasione alicujus questionis, Clericum aliquem captivaverit.

SI autem Clericus Clericum, occasione alicujus questionis quam habeat, captivaverit, vel, ad capiendum ipsum, consilium, auxilium vel operam adhibuerit: statuimus, ut causam amittat ipso facto, & excommunicatus publice, ut de aliis captivatoribus præmissum est, nunciatur: & si intra septem dies liberationem ipsius captivi non procuraverit, ac intra alios quindecim dies læso, Nobis, & Ecclesiæ non satisfecerit, ex tunc omnibus beneficiis Ecclesiasticis, si quæ habet, sit ipso facto privatus, & inhabilis in perpetuum ad aliquod beneficium consequendum. Et, si ille, ad quem collatio beneficiorum hujusmodi pertinuerit, intra mensem non de eis ordinaverit, ea aliis vel alii conferendo; Collatio ac Ordinatio eorundem ad proximum Superiorem sit ipso facto devoluta. Si vero beneficium non habuerit, sit inhabilis in perpetuum ad aliquod obtinendum.

Præterea, omnis locus, ad quem hujusmodi sacrilegus pervenerit, vel ubi biberit aut comederit aut pernoctaverit, sit ipso facto interdictus eo modo, sicut de Laicis, captivatoribus Clericorum, est præmissum.

XXXIII. Contra Clericos, qui mutilant vel occidunt Clericum.

Statuimus etiam, ut Clericus, occidens vel mutilans Clericum, vel eum usque ad mortem captivum detinens, sit ipso facto ab omnibus beneficiis Ecclesiasticis habitis, & à spe habendorum, penitus destitutus; & excommunicatus in omnibus Ecclesiis, ut superius dictum est, nunciatur; locis, ad quæ venerit, vel ubi biberit, comederit, aut pernoctaverit, ut superius dictum est, suppositis, ipso facto, Ecclesiastico interdicto: & nihilominus ad alias pœnas, per Nos aut Capitulum & Priores Colonicales, sicut opus fuerit, procedatur.

XXXIV. De

Cap. 24.

Cap. 20.

Cap. 18.

Cap. 24.

XXXIV. *De litigantibus super una Præbenda in aliqua Ecclesia Diœcesis Coloniensis.*

Quum verò plerumq; contingat, quod vacante præbenda in aliqua Ecclesia Civitatis vel Diœcesis Coloniensis, in qua duo vel plures, autoritate Sedis Apostolicæ vel Legatorum ejus, aut quavis alia autoritate, ius se afferunt habere, & per Executores suos seu quoscunq; alios se procurant mitti in possessionem corporalem præbendæ ipsius, cujus occasione missionis, de hujusmodi præbenda contententes, bona, res & jura ipsius Ecclesiæ tam intra Immunitatem quam extra, indifferenter rapiunt & invadunt, seu per sæculare judicium occupari vel arrestari procurant, sententias excommunicationis in * certas personas de Capitulo, & suspensionis in Capitulum, nihilominus à suis executoribus fulminari facientes, propter quod in rebus & personis, tam spiritualibus quam in temporalibus, Ecclesiæ non modicum detrimentum sustinent & jacturam: Statuimus, ut, cum in aliqua Ecclesia casus hujusmodi emergerit, Decanus & Capitulum illius Ecclesiæ, autoritate hujusmodi Constitutionis, sibi faciant literas authenticas & instrumenta, quibus sic contententes uti voluerint pro Iure suo, hinc inde à partibus exhiberi, & convocatis Capitulo & Prioribus Coloniensibus, qui præsentés fuerint & haberi commode potuerint, per eos ad hoc vocatis jurisperitis, qui visi fuerint expedire; per quos hujusmodi quæstio & discordia decidatur, & eorum discussione seu sententiæ stet, & inviolabiliter observetur. Et, si Capitulum & Priores, propter difficultatem Iuris vel alias causas legitimas, quæstionem hujusmodi decidere non poterunt, nec decidunt, causam eandem ad curiam Domini Papæ decidendam transmittant, præfigentes partibus terminum competentem, quo se conspectui Papæ representent, cum omnibus suis monumentis & documentis justitiam recepturæ. Causa vero & quæstione hujusmodi durante, medietas fructus Præbendæ vacantis in usus cedat Ecclesiæ; & reliqua pars alicui idoneæ personæ, quæ deferviat in ordine, quem defuncti præbenda requisierit, deputetur. Et, si qua Partium sententiam pro se in Curia habuerit, & in causa evicerit, fructus ejusdem præbendæ de mandato Domini Papæ, Capitulo præsentato, cessante occasione qualibet, ministretur. Si qua vero partium, Literarum suarum copiam facere, & hoc Statutum subire contumaciter renuerit, & de sua potentia vel malitia confisa, bona Ecclesiæ invadere ac rapere temere & irreverenter, Dei timore postposito, præsumperit, contra ipsam partem, tanquam

* tertias.

Cap. 4.

contra raptorem bonorum Ecclesiæ, ut supra dictum est, procedatur.

Statuimus etiam, ut hæc, non solum ad futura hujusmodi negotia, sed etiam ad præsentia & præterita, à tempore electionis Nostræ extendantur.

XXXV. *Ne aliquis Clericus sacrilegis excommunicatis, aut usurariis, assistat, vel eos defendat.*

Cum, salvis poenis, statutis tam in Iure Canonico quam Civili, & coërcitione Nostræ Ordinariæ potestatis contra injuriatores Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum, prædictis modis & aliis qui ad hoc videntur expedire, providerimus procedendum: statuimus, ut personis quibuscunq; qui manus in Clericos aut Religiosos injiciunt, vel * aliàs spoliant & capiunt, aut in aliquo supra dictorum modorum vel excessuum contra Ecclesias vel Ecclesiasticas personas exceßerint, seu sententiis excommunicationis, suspensionis aut interdicti, aut aliis modis supradictis se involuerint; Clerici sive in dignitate constituti, sive alii, vel etiam advocati, consilio vel auxilio in aperto vel in occulto non assistant: & qui contra venerint verbo vel facto, sententiam excommunicationis (quam in eos ferimus in his scriptis) incurrant ipso facto, & excommunicati publice, qui de hoc convicti fuerint vel confessi, usque ad satisfactionem condignam nuncientur: & si publice pro hujusmodi personis præsumperint in judicio postulare, earum injurias defendendo, & moniti ab eorum Ordinariis, non destiterint, excommunicati publice, tanquam illi quorum excessus vel injurias nituntur defendere, nuncientur: & aliàs etiam contra eos, si opus fuerit, procedatur: idem statuimus fieri de his, qui usurariis manifestis assistunt patrocinio, vel defendunt eosdem.

* etc.

XXXVI. *Ne Clerici, Capellani Nobilium excommunicatorum, cum ipsis dominis suis * ultra mensem permaneant.* * per.

Statuimus item, ut Clerici seu Capellani dominorum suorum aut Nobilium vel aliarum personarum, quod fuerint, propter aliquem prædictorum excessuum, sententia excommunicationis innodati, dominis suis in hujusmodi injuriis consilium vel auxilium, verbo vel facto, non impendant: alioqui se noverint eadem excommunicatione involutos.

Præterea ipsos dominos suos, modis quibus poterunt, inducant, ut de eis, pro quibus excommunicati existunt, satisfaciant, & ad reconciliationem sanctæ matris Ecclesiæ revertantur: quod si intra mensem eosdem dominos suos ad hoc inducere nequiverint, ex tunc omnino recedant ab eisdem, nec eis communicent.

cent. Alioqui ipsos Clericos seu Capellanos, qui ultra id cum dominis suis permanerint, & eis communicaverint, majori excommunicatione in his scriptis late sententiæ innodamus; & præcipimus, eos, per locorum Ordinarios, excommunicatos publice nunciari. In qua excommunicatione si per duos menses contumaciter perduraverint, & à dominis suis non recesserint, ex tunc ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, quæ habent, sint privati; & eadem beneficia per illos, ad quorum collationem pertinent, aliis personis idoneis intra mensem conferantur; alioqui ex tunc per Superiorem proximum conferantur; & nihilominus sint inhabiles ad alia beneficia obtinenda.

XXXVII. *Contra eos, qui sententiam Excommunicationis damnabiliter vilipendunt.*

Cumque nonnulli sententiam excommunicationis damnabiliter vilipendant; statuiimus, ut, quicumque, excommunicatus & in Parochia sua denunciatus, per annum in ipsa excommunicatione persistit, & de hoc fides facta fuerit per literas Excommunicatoris, (quas sufficere volumus in hac parte, si fuerit Ordinarius, & aliàs per aliam fidem sufficientem,) si huiusmodi fuerit Nobilis, vel alius, habens terram vel districtum, illa terra vel districtus per Ordinarium loci, super hoc requisitus ab excommunicatore vel Actore, ecclesiastico sine difficultate supponatur interdicto. Et, si fuerit alius quam Nobilis, dominus temporalis seu Iudex, in cuius districtu excommunicatus manserit, seu domicilium habuerit, moneatur per Ordinarium ipsius, ut compellat ipsum excommunicatum redire ad sanctæ matris Ecclesiæ unitatem. Alioqui idem dominus sive Iudex, per ipsum Ordinarium, excommunicationis sententiâ percussatur.

XXXVIII. *Contra computrescentes in Excommunicatione ultra annum, quomodo procedendum.*

Ipsi autem excommunicati, cum per annum in excommunicatione persistit, in Synodis accusentur, tanquam clavium Ecclesiæ contemptores, & satisfacere compellantur; adhibito etiam, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

XXXIX. *Vt Prelati, & qualibet Ecclesiastica persona, ad observationem statutorum istorum fideliter teneantur.*

Quia vero omnibus, per Statuta huiusmodi, paterna sollicitudine intendimus providere, ut videlicet quies procuratur Ecclesiis & Ecclesiasticis personis, & Pacis turbatores,

pœnæ formidine, cohibeantur à peccatis; præcipimus & mandamus sub pœna excommunicationis, ut statuta ipsa ab omnibus tam Ecclesiasticis quam Sæcularibus personis inviolabiliter observentur: Statuentes, ut Capitulum, Prælati, Archidiaconi, Præpositi, Decani Capitulorum, & alia Capitula, & singuli de Capitulis, Decani Christianitatum, Rectores Ecclesiarum & Capellarum, nec non & Vicarii, & omnes Clerici Civitatis & Diocesis Coloniensis, ad observationem sententiarum prædictarum, scilicet excommunicationis, suspensionis, interdicti, & ad earum executionem, quodcumque & quotiescumque opus fuerit, & aliquod forefactorum prædictorum committi contigerit in Civitate aut Diocesi Coloniensi, omni fraude & dolo penitus exclusis, fideliter teneantur. Si quis autem Prælati in his remissus fuerit, & ex parte Ecclesiæ vel personæ, injuriam vel damnum passæ, tertio requisitus, ad executionem præmissorum, prout in superioribus continetur, per se vel per alium procedere neglexerit, sententiam suspensionis, à Nobis latam in his scriptis, incurrat ipsa omissione: quam scilicet suspensionis sententiam si per octo dies in negligentia perdurando sustinuerit, ex tunc incurrat excommunicationis sententiam, à Nobis latam in his scriptis. Et nihilominus contra eum ad ulteriora per Nos, de consilio Capituli & Priorum Coloniensium, procedatur.

XL. *Contra Clericos, in executionibus sententiarum remissos, & sententias ipsas modo debito non servantes.*

Hæbdomadarii item in Ecclesiis Conventualibus, Plebani, Rectores seu Provifores Parochialium Ecclesiarum & Capellarum Civitatis & Diocesis Coloniensis, qui in suis Ecclesiis seu Capellis illos, qui ex aliquibus causis, de quibus supra dictum est, excommunicationem inciderint vel * juris vel hominis, & fuerint (ut præmissum est) excommunicati nunciandi, denunciare omiserint; ipsa omissione se sciant excommunicationis sententiam, in his scriptis à Nobis latam, incurrisse; & poterunt Depositionis periculum formidare, si Divinis se ingesserint, sic ligati: ita ut, nisi celeri satisfactione sibi prospexerint, monitione præmissa à suis Ordinariis, priventur beneficiis quæ habent, & illa aliis personis idoneis, per eos ad quorum spectant Collationem, conferantur.

XLI. *Contra eos, qui in loco interdicto celebraverint.*

Si quis autem Sacerdos in loco, propter captivitatem Clerici, vel propter spoliolum Ecclesiæ vel Ecclesiasticæ personæ, vel propter aliquam aliarum causarum prædictarum, inter-

* unio-
nem.

* cano-
nis

Beneficia,
vacantia
per pri-
vationem,
conferent
Ordinarii
collatores.

interdicto, celebraverit, & sic irregularis, in continenti non destiterit, aut intra quindecim dies non satisfecerit Nobis & Ecclesiæ; ex tunc incurrat ipso facto excommunicationis sententiam, quam in hujusmodi præsumptores ferimus in his scriptis. In qua excommunicatione si per quindecim dies contumaciter perduraverit, negligens satisfacere, ex tunc sit ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis, quæ habet, destitutus: & si illi, ad quos Beneficiorum hujusmodi collatio pertinuerit, ea aliis personis non contulerint intra mensē, eorum collatio ad proximum Superiorem devolvatur. Si vero beneficium Sacerdos non habuerit, hujusmodi sit post tempus prædictum inhabilis in perpetuum ad aliquod obtinendum.

XLII. *Vt, percepto forefacto, statim cessetur à divinis, ne quis per crassam ignorantiam se possit excusare.*

* Decani.

Cæterum, ne aliquis Prælati, Archidiaconi, Præpositi, * Decani Capitulum & Christianitatum, aut Rector Ecclesiæ vel Capellæ, per crassam ignorantiam ab observationibus sententiarum prædictarum se valeat excusare, cum difficile sit, singulari denunciatione singulorum auribus inculcari captivatem Clerici vel spoliū Ecclesiæ vel Ecclesiasticæ personæ, aut aliud quodcunque forefactum, propter quod loca aliqua contingit esse interdicta, sicut superius in pluribus locis est expressum: statuimus, ut Prælati, Archidiaconi, Præpositi, Decani & Rectores seu Vicarii, quam cito captivitas Clerici vel spoliū, aut aliquod forefactum, de quibus est supradictum, ad eorum notitiam, vel fama deferente, vel alio quocunque modo pervenerit, statim cessent à divinis, ubi hoc juxta præmissa fuerit faciendum, & ad observationem & executionem dictarum sententiarum per se vel alios teneantur. Alioquin, non obstante excusatione crassæ ignorantie, pœnis & sententiis subjaceat supradictis.

XLIII. *Vt hæc statuta ad personas Ecclesiasticas cujuscunque Ordinis extendantur.*

Statuimus item, ut ad Monasteria & bona eorum, & ad Monachos & alias religiosas personas cujuscunque Ordinis, Civitatis & Diocesis Colonienfis, hujusmodi statuta extendantur, & Monachorum Prælati, & Monachi, ac aliæ persone religiose, ad observationem & executionem teneantur eorundem. Et, si aliquæ persone religiose, cujuscunque Ordinis existant, se voluerint, occasione alicujus privilegii, ab executione seu observatione statutorum istorum tueri vel excusare; prædictorum statutorum auxilio non juventur.

XLIV. *Vt hæc statuta, ne aliquem latere possint, tam in Capitulis quam in aliis locis, sæpius publicentur.*

Statuimus item, & mandamus in virtute sanctæ obedientiæ, ut hæc eadem statuta, per omnes Ecclesias conventuales & Parochiales & capellas civitatis & Diocesis Colonienfis, singulis annis, ne aliquem latere possint, sæpius publicentur, & in Capitulis ruralibus perlegantur.

Capitula ruralia.

XLV. *Vt nomina sacrilegorum, posita in Registro, sæpius recitentur.*

Et nomina eorum, qui contra Ecclesias seu personas Ecclesiasticas aliquo modorum supradictorum excesserint vel deliquerint, statim, cum hoc factum fuerit, ponantur in Registro, & sæpius recitentur in publico, ut sciri possit ex qualitate facti & ejus circumstantiis, nec non ex dilatione satisfactionis, qualiter sit contra excedentes & delinquentes hujusmodi procedendum; nec deleantur eorum nomina, nisi congrua satisfactione præcedente. Si quid vero dubii aut difficultatis, super præmissis, emerferit, hoc Nobis, Capitulo & Prioribus Colonienfis, reservamus declarandum.

Nos verò, Capitulum, Prælati, & alia Capitula majoris & aliarum Ecclesiarum Civitatis & Diocesis Colonienfis, plenam in Domino fiduciam obtinentes, quod, per statuta hujusmodi, Ecclesiis & Monasteriis, & personis tam Ecclesiasticis quam religiosis, in spiritualibus & temporalibus provisiū sit, & debeat provideri; ad observationem eorundem statutorum, bona fide, omni fraude & dolo exclusis, firmiter obligamus; sigilla Ecclesiarum Nostrarum eisdem statutis in testimonium apponentes. Datum anno Domini millesimo duecentesimo sexagesimo sexto, sexto Idus Maji.

Hæc omnia & singula statuta, autoritate præsentis Concilii Provincialis, in omnibus suis modo & forma & clausulis & tenoribus ac pœnarum adjectionibus, ad totam Nostram Provinciam extendimus, & statuta Provincialia facimus: Decernentes, ea, ut statuta Provincialia, debere teneri & observari, sic quod in qualibet Civitate & Diocesi Provincie Nostræ ea teneantur & observentur, sicut sub verbis Nostræ Civitatis & Diocesis, tanquam Synodalia, sunt concepta ac promulgata & hæcenus observata: salvis tamen aliis statutis Synodalibus Ecclesiæ Nostræ Colonienfis, à Nobis sive à Prædecessoribus Nostris, editis; ac etiam statutis Suffraganeorum Nostrarum, si quæ habent; quibus, si reperiantur in aliquo præsentibus statutis con-

contraria, vel diversa ab eisdem, in quantum & in eo in quo melius & plenius provident Ecclesiis, Monasteriis & piis locis, Ecclesiasticisque personis & earum rebus, & non istis; si vero melius & plenius, presentibus statutis, eisdem providetur, istis, & non illis, decernimus fore standum. Et hoc num melius & plenius per ista statuta an per illa provideatur, iudicio sive arbitrio Executorum ipsorum statutorum duximus relinquendum. Præterea executionem presentium statutorum, ac absolutionem, suspensionem & relaxationem sententiarum, in eisdem latorum, seu eorum autoritate ferendarum, ad Nos & ad Nostrum Officiale Coloniensem in Nostra Civitate & Diocesi, & ad quemlibet Nostrorum Suffraganeorum, & ad eorum Officiales, sive ad ipsos ad quos de jure vel de consuetudine, quoad Synodalia eorum statuta, pertinet, in singulis suis Civitatibus & Diocesis volumus pertinere. Verum, ut omnis ambiguitas, perplexitas, & difficultas, quoad observantiam presentium statutorum, in futurum evitentur, de consensu expresso & autoritate presentis Provincialis Concilii, retinemus & reservamus Nobis potestatem, facultatem, & autoritatem, presentia Provincialia statuta, quoad Nostram Civitatem & Diocesim, & etiam quo ad singulas Civitates & Dioceses Nostrorum Suffraganeorum, si ab aliquo Episcoporum, Nostrorum Suffraganeorum, & eorum Capitulo requisiti super eo fuerimus, de consilio Priorum & Capitulæ Ecclesiæ Nostræ Coloniensis, in Synodo tamen Nostra Diocesana, corrigendi, emendandi, interpretandi, tollendi, & in melius commutandi, si hoc Nobis ex causis necessariis & legitimis videbitur expedire, Provinciali Concilio ad id minimè convocato. Quia verò, per ipsa presentia statuta Provincialia, communi utilitati Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum ac ipsarum Bonorum, ut speramus, autore Domino salubriter providetur; præcipimus & mandamus in virtute sanctæ Obedientiæ, ut ea ab omnibus Ecclesiis & Ecclesiasticis personis Nostræ Provinciæ inviolabiliter & firmiter, fraude & dolo exclusis, observentur, juxta modum & formam supradictos. In quorum omnium & singulorum testimonium, ea per Hermannum dictum * Ratze, publicum Imperiali autoritate Notarium, conscribi, & in hanc publicam formam redigi, ejusque signo consueto signari mandavimus, ac Nostrum & Capitulæ Nostræ Coloniensis sigillis appensis muniri.

Acta sunt hæc in Concilio Nostrum Provinciali, Coloniæ celebrato, sub Anno à Nativitate Domini 1322, ultima die mensis Octobris, in Palatio Nostrum Coloniensi, presentibus Capitulo Nostræ Ecclesiæ Coloniensis, ac

Venerabilibus in Christo Patribus & Dominis, Godefrido Osnaburgensis, & Godefrido Mindensis, Ecclesiarum Dei gratia Episcopis, Nostris Suffraganeis, pro se & suis Ecclesiis: ac Venerabili in Christo Patre & Domino Hermanno, Hennensis Ecclesiæ Episcopo, & * Lenoldo de Northoff Canonico Leodiensi, * Ludolphi Leodiensis, & dilectis in Christo, Magistro * Rudegero de Aldendorpe, Doctorum Decretorum, & Friderico de Bicken, Canonico Monasteriensibus, Venerabilis in Christo Patris & Domini * Ludovici Monasteriensis, Dei gratia Episcoporum, Nostrorum Suffraganeorum Procuratoribus: ac dilectis in Christo, Magistro Reynero Doctore in Theologia, ac Gerardo de * Vorne, Canonico Trajectensibus, nomine Capituli Trajectensis Ecclesiæ, ipsa Ecclesiâ Trajectensi, Episcopi solatio viduatâ, in præmissis omnibus & singulis consequentibus, & suum consensum expressè adhibentibus. Presentibus etiam S. Pantaleonis & S. Martini Coloniensis, ac S. Cornelii Indensis, Gladebachensis, Tuitiensis, Bruwilerensis, & Sibergensis Monasteriorum Abbatibus Ordinis S. Benedicti: Bonnensis, S. Severini & S. Andreae Ecclesiarum Coloniensis Præpositis: item Bonnensis, S. Gereonis Coloniensis, Sanctensis, S. Andreae, S. Severini, S. Cuniberti, SS. Apostolorum, S. Mariæ ad Gradus Decanis Ecclesiarum Civitatis & Diocesis Coloniensis; Officiali Nostrum Coloniensi; & Efflicensis & Carpenfis (Coloniensis Diocesis) Ecclesiarum Præpositis, ac aliis Prælatibus, Canonicis, Ecclesiarum Rectoribus, & Clericis Nostrarum Civitatis & Diocesis ac Provinciæ, in multitudine copiosa.

Et ego Hermannus dictus Ratze, de Colonia, publicus Imperiali autoritate Notarius antedictus, præmissis omnibus & singulis, dum agerentur, unâ cum personis prænomiatis præsens interfui, ea omnia & singula, prout superius, in presentibus Rotulis per me connexis & signatis, de mandato Reverend. in Christo Patris & Domini, D. Henrici Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopi prædicti continentur, conscripsi, & in hanc publicam formam redegi, meoque signo consueto signavi, vocatus & rogatus.

Et Nos * Godefridus, Dei gratia Osnaburgensis Ecclesiæ Episcopus, quia omnibus, contentis & expressis in presenti Instrumento cui Nostra præsens Litera transfigitur, presentes in Concilio Provinciali interfuimus, eisque, tanquam utilibus & necessariis, Ecclesiis Ecclesiasticisque personis & earum rebus, consensum Nostrum, præhabita maturatione deliberatione, adhibuimus, pro Nobis & Ecclesia nostra prædicta: idcirco sigillum Nostrum, in signum præstiti consensu & autoritatis

* Ludol-
do

* Rudegero

* Ludolphi

* Vorne

* Ratze.

* Godefridus.

ritatis à Nobis & à toto Concilio, præsentibus duximus apponendum. Actum & datum die & loco, de quibus in ipso Instrumento fit mentio.

* Godefridus.

Et Nos * Godefridus, Dei gratia Mindensis Ecclesiæ Episcopus, quia omnibus, contentis & expressis in præsentibus Instrumento cui Nostra præfens litera transfigitur, præsentibus in Concilio Provinciali interfuimus, eisque, tanquam utilibus & necessariis Ecclesiis Ecclesiasticisque personis & earum rebus, consensum Nostrum, præhabita matura deliberatione, adhibuimus, pro Nobis & Ecclesia Nostra prædicta: idcirco sigillum Nostrum, in signum præstiti consensu & autoritatis à Nobis & à toto Concilio, præsentibus duximus apponendum. Actum & datum die & loco, de quibus in ipso Instrumento fit mentio, Anno Domini millesimo trecentesimo vicefimo secundo.

V Niverfis, præfentes Literas visuris & audituris, Adolphus, Dei gratia Leodiensis Episcopus, Salutem & cognoscere veritatem. Noveritis, quod, quia Venerabilis in Christo Pater & Dominus, D. Hermannus, Hennensis

Episcopus, vices Nostras gerens in Pontificalibus, & * Leoldus de Northoff Canonicus Leodiensis, Procuratores Nostris, ipsi Concilio Provinciali Reverend. in Christo Patris & Domini, D. Henrici, Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopi, Colonia celebrato, de quo in Instrumento publico, cui præfens Nostra transfigitur litera, fit mentio, nomine Nostris & Ecclesiæ Nostræ intertuerunt, ac omnibus & singulis, contentis & expressis in eodem Instrumento, & præsertim prorogationi statutorum Synodaliū bonæ memoriæ Domini Engilberti, sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopi, ad totam Provinciam Coloniensem, aliisque in dicto Instrumento contentis, tanquam utilibus & necessariis Ecclesiis Ecclesiasticisque personis & earum rebus, pro Nobis & Nostra Ecclesia nomine Procuratorio consenserunt: Ideoque Nos ea, quæ per ipsos in hoc negotio acta sunt, ratificantes & approbantes, sigillum Nostrum, in signum adhibiti consensu & autoritatis à Nobis, similiter & approbationis, præsentibus duximus apponendum. Datum Anno Domini mcccxxi, in crastino B. Martini Episcopi.

* Leoldus

Mirum, qui omittant hic Trajectensium & Monasterii subscriptiones.

INSINUATIO ET EXECVTIO MANDATI APOSTOLICI,

De vita, habitu, & honestate Clericorum
& Monachorum,

Facta per

D. W I L H E L M V M,

Archiepiscopum Coloniensem, &c.

D. I O H A N N I,

EPISCOPO OSNABVRGBENSI,

tanquam Suffraganeo suo,

Anno M C C C L X, die 3 Mensis Octobris.

Reverendo in Christo Patri D. Iohanni, Episcopo Osnaburgensi, Wilhelmus, Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Italiam Archicancellarius, salutem in Do-

mino, & Mandatis Nostris, imò verius in hac parte Apostolicis, obedire.

Sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri, Domini Innocentii, Divina providentia Papæ Sexti, literas Apostolicas recepimus in hæc verba.

I N-